

19. Eugene Garfield. — Mode of access: <http://www.garfield.library.upenn.edu/>. — Title from the screen.
20. Google Scholar. — Mode of access: <http://scholar.google.com.ua/> (12.08.15). — Title from the screen.
21. Rankings of Scientists : More countries . — Mode of access: <http://webometrics.info/en/node/116> (12.08.15). — Title from the screen.
22. San Francisco Declaration on Research Assessment. — Mode of access: <http://www.ascb.org/dora/> (12.08.15). — Title from the screen.
23. Scopus. — Mode of access: <http://www.scopus.com/>. — Title from the screen.
24. Web of Science. — Mode of access: http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a—z/web_of_science/ (12.08.15). — Title from the screen.

Исследованы истоки наукометрии и констатировано недостаточное внимание к разработке ее методологии. Изложены принципы Лейденского манифеста наукометрии, соблюдение которых обеспечивает прозрачный мониторинг и поддержку развития науки. Рассмотрены предложения по методике экспертного оценивания результативности научной деятельности. Представлены концептуальные положения и особенности практической реализации информационно-аналитической системы "Библиометрика украинской науки".

The origins of scientometrics were investigated and the lack of attention to developing of its methodology was stated. The principles of the Leiden manifesto of scientometrics were set out, compliance to which ensures a transparent monitoring and support of science development. The proposals regarding the methods of expert evaluation of the effectiveness of scientific activity were considered. Conceptual provisions and peculiarities of practical implementation of information and analytical system "Bibliometryka Ukraynskoyi Nauky" (Bibliometrics of the Ukrainian Science), were represented.

Леонід Костенко,
кандидат технічних наук, завідувач відділу НБУВ,
старший науковий співробітник
Олександр Жабін,
науковий співробітник відділу НБУВ
Олександр Кузнєцов,
провідний інженер відділу НБУВ
Єлизавета Кухарчук,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
молодший науковий співробітник відділу НБУВ
Тетяна Симоненко,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
науковий співробітник відділу НБУВ

Надійшла до редакції 1 вересня 2015 року

УДК 025.343:004.659

Наталія Зоріна,
науковий співробітник відділу наукового опрацювання
документів і організації каталогів
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Авторитетний файл предметних заголовків як засіб організації тематичного пошуку в електронному каталозі

У статті висвітлено питання застосування уніфікації в процесі предметизації документів та особливості формування галузевої бази даних авторитетного файлу "Предметні заголовки" з питань освіти, педагогіки та психології електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: предметні рубрики, предметні заголовки, предметизація, тематичний пошук, електронні каталоги, авторитетний контроль, авторитетні файли, авторитетні записи, бібліотеки, інформаційні ресурси.

Постановка проблеми. Формування й розвиток повноцінного інформаційного ресурсу, забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітньої галузі України — важливі завдання Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБУ).

Технологічна революція в бібліотечній справі, спричинена комп'ютеризацією установ, насамперед торкнулася процесів каталогізації. Завдяки впровадженню автоматизованих інформаційно-пошукових систем (ІПС), формуванню електронних каталогів (ЕК) і бібліографічних баз даних (БД) забезпечення потреб користувачів здійснюється на якісно новому рівні. Можливості оперативного багатоаспектного пошуку значно ширші порівняно з традиційними картковими каталогами, оскільки ЕК охоплює їхню сукупність.

В умовах переходу бібліотек до автоматизованого способу формування бібліографічного запису (БЗ) його якість визначає не лише дотримання державних стандартів у процесі створення, а й насамперед можливість ефективного пошуку документів за умови чіткої організації їхнього

зберігання, тобто дотримання певного порядку розміщення матеріалів у фондосховищах та їхніх БЗ у пошукових масивах через групування за певними ознаками (прізвище автора, назва, рік видання, вид документа, формат, носій інформації тощо). Але у здійсненні тематичного (тобто за змістом) пошуку, саме ознака змісту є основною. Думки фахівців щодо того, якій інформаційно-пошуковій мові (ІПМ) надають перевагу користувачі під час пошуку в електронних каталогах, різняться. Практичний досвід доводить, що більшість читацьких запитів мають тематичний характер, тобто абоненти обирають пошук за мовами вербального типу, до яких належить і мова предметних рубрик (МПР). На жаль, пошук за предметними рубриками (ПР) поки що не є пріоритетним для аудиторії, яка переважно використовує мову ключових слів через її простоту й подібність до пошуку в Інтернеті. Проте вона має низку недоліків, обумовлених ненормативністю. Натомість перевага пошуку за предметними рубриками полягає в тому, що кожна з них є закінченою думкою і надає

точну інформацію про документ, а комплекс ПР з усіма підзаголовками дозволяє розкрити більшість аспектів предмета. У разі, коли назва документа є неінформативною, саме предметні рубрики найповніше розкривають його зміст. Тому нині, з огляду на те, що в більшості наукових бібліотек електронний каталог є основним інструментом доступу до інформаційних ресурсів, зростає актуальність саме предметного введення й пошуку інформації в ЕК, що зумовлює потребу смислового опрацювання документів, упровадження й використання ІПМ предметного типу [16].

Пошук в електронних каталогах приваблює читача насамперед мінімальними витратами часу. А можливість цілодобового доступу до ЕК через Інтернет дає змогу працювати з ними де завгодно і в будь-який час. Проте, здійснюючи тематичний пошук в ЕК, користувачі стикаються з певними проблемами. Зокрема, результат багато в чому залежить від якомога точнішого формулювання запити. Варто враховувати два важливі чинники: по-перше, чітке визначення завдання, для виконання якого здійснюють пошук, по-друге, професійні та особистісні характеристики користувача, ступінь його підготовленості й володіння науковою термінологією. Якщо запит лексично не збігається з наявними в ЕК формулюваннями предметних рубрик, результат пошуку може виявитися незадовільним. Тож застосування предметизаційної ІПМ потребує як від каталогізатора, так і від читача глибокого знання наукової термінології, а мовні засоби ЕК, з одного боку, повинні мати функціональну повноту для забезпечення виконання різноманітних пошукових завдань, а з іншого — мають бути адаптовані й для непередбачених користувачів [6; 7].

Предметизація як вид індексування документів базується на предметній класифікації і передбачає відображення їхнього змісту в понятійній системі природної мови у вигляді предметних рубрик. Основним завданням предметизації є визначення предмета як основної теми розгляду, а також з'ясування основних аспектів його характеристики, відношень і зв'язків з іншими предметами та формулювання змісту документа в словесній формі у вигляді предметних рубрик з відповідною повнотою й точністю. Грамотно складена ПР має забезпечити адекватне відображення змісту документа, дати точніший результат, ніж пошук за ключовими словами, і мінімум інформаційного шуму в процесі пошуку потрібної теми [17].

Як лексичні одиниці у предметизації використовують слова і словосполучення природної мови, що дає можливість організувати пошук за абеткою предметних рубрик. Нині особливо широко предметну класифікацію використовують у створенні електронних каталогів, баз даних, тезаурусів, рубрикаторів, словників і авторитетних/нормативних файлів ПР.

Аналіз публікацій. Значення лінгвістичного забезпечення (ЛЗ) електронних каталогів для максимально повного розкриття змісту документів і забезпечення їхнього релевантного пошуку, використання різноманітних інформаційно-пошукових мов у процесі машиночитної каталогізації, а також досвід роботи наукових бібліотек у цьому напрямі досліджено у працях І. Агаркової, Г. Щербініної [1], Л. Альошина [2], К. Бардієр [5], І. Лобановської [12], Н. Подошовки [17], Г. Скарук [19; 20; 21], Є. Чернозатонської [24] та ін. Сучасні підходи до предметизації документів із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, принципи її методики, технологію предметного індексування, застосування авторитетного файлу предметних рубрик у процесі предметизації документів також розглянуто в роботах І. Агаркової [1], Н. Зоріної [10; 18], І. Лобановської [18], Н. Подошовки [16; 17], Г. Щербініної [1] та ін. Проблеми предметизації документів, вітчизняний і зарубіжний досвід застосування предметного індексування досліджує

Є. Сукіасян [23]; досвід створення тезаурусів, словників предметних рубрик висвітлено в працях Т. Вилегжаніної [8], Н. Стрішенець [22], Є. Чернозатонської [24]. Проблемам стандартизації в галузі інформаційно-пошукових систем і особливо мов індексування, а також застосування авторитетного контролю в машиночитній каталогізації присвячено дослідження І. Антоненко [3], Б. Логінова [13], Т. Масхулій [14], Н. Подошовки, І. Цветкової [13; 16] та ін. Питання тематичного пошуку, зокрема предметного, проблеми й особливості використання найпоширеніших засобів тематичного пошуку в сучасних електронних каталогах аналізували І. Бондаренко [6; 7], О. Лавренова [11], Є. Сукіасян [23] та ін.

Метою статті є висвітлення питань застосування уніфікації в процесі предметизації документів та особливостей формування галузевої бази даних авторитетного файлу "Предметні заголовки" (БД АФ "ПЗ") й організації тематичного пошуку з її використанням, зокрема в ДНПБУ.

Виклад основного матеріалу. З упровадженням системи електронного замовлення документів, зі зростанням частки повнотекстових цифрових ресурсів ЕК все більше орієнтується на віддаленого користувача, який не може послуговатися допомогою бібліотекаря-консультанта або традиційною системою каталогів і картотек. Тому пошукова навігація ЕК має бути максимально зручною для самостійної роботи і відповідати науковим критеріям.

В умовах електронної каталогізації є потреба в отриманні повноцінного списку заголовків предметних рубрик, наявність якого допоможе оптимізувати як процес предметизації, так і вирішити певні проблеми пошуку документів, зокрема позбавить користувача від формулювання запити наосліп. Варто зазначити, що більшість комп'ютерних програм, що забезпечують електронну каталогізацію, дають змогу переглянути список предметних рубрик по вертикалі й горизонталі. Вертикальний перегляд списку ПР за абеткою розширює межі предметного пошуку за запитом завдяки добору споріднених ПР, наприклад виражених словами, що мають спільний корінь. Горизонтальний перегляд списку робить можливим уточнення, а в разі потреби — розширення або звуження меж предметного пошуку за запитом завдяки підрубрикам. Крім того, система посиляє між предметними рубриками також уможливає розширення й уточнення меж предметного пошуку, що безпосередньо впливає на його якість (рис. 1).

Для міжбібліотечної взаємодії наявність такого списку є надзвичайно важливим чинником, оскільки зі створенням ЕК предметні файли книгозбірень різного типу й профілю перестають бути замкненими системами, що обслуговують лише певне коло користувачів, а отже, питання уніфікації предметизації сьогодні є особливо актуальним і в контексті одноразового опрацювання документів, і щодо широкого обміну інформацією. Важливу організаційну роль у цьому процесові відіграє система машиночитних форматів каталогізації.

У мережевому середовищі питання обсягу й кількості термінів індексування втрачає актуальність, тому електронна каталогізація, зберігаючи основні принципи традиційного опрацювання документів, надає більше можливостей для використання предметизаційної ІПМ. В автоматизованих ІПС є можливість присвоїти документу більшу кількість предметних рубрик, що сприяє точному, глибокому, адекватному розкриттю змісту документа.

Упровадження й розвиток різних форм міжбібліотечної взаємодії, а саме створення зведених ЕК, обмін бібліографічними базами даних, надання доступу до власних інформаційних ресурсів, висунули на перший план нову функцію предметної рубрики — комунікативну, роль якої полягає у забезпеченні швидкого пошуку потрібного доку-

мента. За одноразового формального опрацювання змісту кожного документа створюється можливість багаторазового пошуку інформації про нього в базах даних. Сьогодні питання уніфікації в предметизації є одним із найважливіших і передбачає розроблення загальних і спеціальних принципів предметизації, створення авторитетних файлів

(АФ) предметних рубрик документів для їхнього однакового опрацювання через мінімізацію суб'єктивних дій каталогізаторів, що забезпечують можливість глибокого й результативного пошуку в ЕК, гарантують його повноту й точність, слугують контрольним словником в організації тематичного доступу до бібліографічних записів.

The screenshot shows the IRBIS web interface with search results for the query 'ОБДАРОВАНИ ДІТИ - ГЕНДЕРНІ ІДЕНТИЧНІСТЬ'. The interface includes a search bar, a list of results with columns for 'Вид словника', 'Ключові слова', 'Автор', 'Назва', 'Рівняння', 'Предметні рубрики', and 'Колекція/База'. The results list various titles related to children's development and gender identity. A sidebar on the right shows search statistics: 'Кількість запитів: 153', 'Кількість виконаних: 42', and 'Кількість знайдених: 2'. The bottom of the screen contains a footer with the text: 'На цій сторінці Ви можете змінити потрібні терміни словника, використовувати "Вид словника". Кнопка "Далі" дозволяє перегорнути словник, починаючи з терміну, введеного в поле введення "Ключ".'

Рис. 1. Результати тематичного пошуку за словником предметних рубрик

Авторитетний/нормативний контроль (АК) предметних рубрик — це процес підтримання єдиних форм авторитетних/нормативних предметних заголовків, які означають один і той самий предмет у бібліографічному файлі, а також контроль за адекватністю присвоєння ПЗ, послідовним дотриманням принципів, методик, інструкцій і правил для представлення пошукових ознак документів.

Зауважимо, що мова предметних рубрик є ефективним засобом індексування й пошуку інформації лише за наявності єдиної системи предметизації та стандартизованого словника предметних заголовків, представленого в ЕК у формі авторитетного файлу. Власне, словники предметних рубрик — це, так би мовити, "фізичне втілення" мови ІР. Вони мають паперовий формат у вигляді картотек або книжкових видань, а також електронний (машиничитний). Словники в цифровій формі називають авторитетними/нормативними файлами ІР.

Авторитетний/нормативний файл "Предметні заголовки" (АФ "ПЗ") — це машиничитний словник предметних заголовків, представлений у комунікативному форматі для авторитетних даних, з установленими взаємозв'язками між предметними заголовками, вираженими елементами довідкового апарату, введений як база знань у підсистему лінгвістичного забезпечення ЕК та задіяний у процесі предметизації документів і пошуку інформації. АФ "ПЗ" є потужним інструментом не лише у процесі предметизації документів, а й, що надзвичайно важливо, в організації тематичного пошуку в ЕК. Стандартизований словник ІР допомагає читачеві правильно сформулювати запит (приміром, використовувати одну чи множину або певний синонім). Застосування АФ предметних заголовків як стандартизо-

ваного словника в предметизації документів сприятиме підвищенню якості ЕК і, відповідно, оптимізації пошуку для забезпечення інформаційних потреб віддалених користувачів.

У процесі предметизації наявність чітких формувань термінів є надзвичайно важливим чинником як для розкриття змісту документів, так і для забезпечення максимальної ефективності тематичного пошуку, що має істотне значення, зокрема, для ефективної кооперативної взаємодії книгозбірень.

В умовах швидкого накопичення інформації в ЕК та розвитку корпоративних міжбібліотечних об'єднань складником успішного функціонування автоматизованої системи пошуку й доставляння документів є уніфікація введення інформації. Розв'язання цієї проблеми вбачаємо у впровадженні в процес предметизації документів авторитетного контролю, що виконує функцію організації та підтримки усталених форм заголовків і є доволі ефективним інструментом унормування. Опрацювання документів за допомогою такого засобу уніфікації, як авторитетні файли предметних заголовків та підтримання їх в актуальному стані гарантує точність і повноту тематичного пошуку через встановлення зв'язків від прийнятих і затверджених форм написання предметних заголовків до відхилених. Це є обов'язковою умовою успішного функціонування автоматизованої системи пошуку документів, а також сприяє інтегруванню освітянських книгозбірень і розвитку міжбібліотечної взаємодії.

Не лишилися осторонь процесу впровадження інновацій і фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Протягом 2009—2012 рр. за участі автора статті було розроблено методичні рекомендації "Предметизація до-

кументів з питань освіти, педагогіки та психології", на основі яких у 2013 р. підготовлено практичний посібник з однойменною назвою [18], опублікований у 2014 р.

Невід'ємною і надзвичайно важливою складовою посібника є "Словник предметних заголовків" ("Словник ПЗ"), який налічує майже 2000 термінів і є базовим для формування БД авторитетного файлу "Предметні заголовки" ЕК ДНПБУ. Це перша в Україні спроба створення вітчизняного галузевого україномовного словника для предметизації документів з питань освіти, педагогіки, психології та суміжних галузей знань, у якому зібрано відповідні терміни і на основі якого можна формувати авторитетні файли предметних заголовків, здійснювати предметне індексування документів і пошук потрібної інформації.

Під час формування "Словника ПЗ" автори намагалися максимально врахувати потреби як каталогізаторів, так і читачів, забезпечити точність та науковість формулювань предметних рубрик, зручність у користуванні й можливість ефективного пошуку для аудиторії різного рівня підготовленості. У "Словнику ПЗ" укладачі прагнули дотримувати вимог, що висувуються до мови предметних рубрик, оскільки саме використання авторитетного файлу предметних заголовків допоможе повно й точно передавати зміст документів, відображених в ЕК; гарантувати однозначність тлумачення термінів індексування, тобто мати чітку семантику, без синонімії, полісемії й омонімії; допускати багатоаспектне індексування; забезпечувати простоту й зручність індексування, інформаційного пошуку і ведення ЕК; фіксувати парадигматичні (логічні й асоціативні) зв'язки, зокрема за допомогою довідкового апарату; відображати сучасний стан терміносистеми в галузі

освіти, педагогіки, психології й суміжних дисциплін; уможливити внесення виправлень і доповнень. У "Словнику ПЗ" використано сучасну українську наукову термінологію за винятком понять, більш відомих користувачам в іншомовному варіанті, або тих, що не мають еквівалентів українською мовою. Форму уніфікованих заголовків встановлено за авторитетними джерелами — словниками, енциклопедіями, довідниками, публікаціями науковців тощо.

Список предметних заголовків у "Словнику ПЗ" представлено у вигляді таблиці, всі складники якої враховано в процесі створення авторитетного запису (АЗ) для кожного предметного заголовка в САБ "ІРБІС":

— прийняті предметні заголовки (поле 210: **Основна (уніфікована) предметна рубрика**);

— пояснення до спеціальних термінів і слів іншомовного походження (поле 300: **"Інформаційна примітка"**);

— відхилені терміни (синоніми, інші варіанти написання слів, прямі або інверсовані словосполучення тощо), від яких формують повні посилання "див." до прийнятого заголовка (поле 410: **Посилання "див." (Інші форми предметної рубрики)**);

— зв'язані прийняті заголовки — до яких від прийнятого предметного заголовка роблять часткові посилання "див. також" і кожен з яких потребує створення самостійного авторитетного запису (поле 550 (510): **Посилання "див. також" (Предметна рубрика)**);

— умовні позначки ієрархічних й асоціативних відношень між прийнятими термінами.

Термін у таблиці розміщено в окремому рядку із зазначенням відповідної інформації в кожному розділі, наприклад (табл. 1):

Таблиця 1

Фрагмент "Словника предметних заголовків"

Предметний заголовок	Тлумачення термінів	Неприйняті заголовки ПР, від яких формуються посилання "Див." до прийнятого заголовка. Самостійні АЗ не створюються	Позначка	Зв'язані прийняті заголовки ПР, до яких формується посилання "Див. також" від прийнятого заголовка. Потрібні самостійні АЗ
А				
Абетка	Сукупність літер, прийнятих у писемності будь-якої мови і розташованих у певному усталеному порядку	Алфавіт Азбука	Ш А	Абеткове письмо Букварі
Академії	Різновид наукового або навчального закладу найвищого рівня, а також певних товариств із почесним членством		Ш Ш Ш В В	Наукові установи Вищі навчальні заклади Навчальні заклади Академії наук Духовні навчальні заклади

У САБ "ІРБІС 64" для точнішого пояснення зв'язку між основним прийнятим ПЗ у полі 210 і зв'язаними прийнятими ПЗ у полях 550 (510), якщо посилання "див. також" не розкриває зв'язок між предметними заголовками в АЗ достатньо повно, використовується поле 305: **"Текстова посилальна примітка "див. також"**:

— для зазначення ієрархічних зв'язків між основним і зв'язаними ПЗ;

— для зазначення зв'язків між ПЗ, якщо зв'язані ПЗ не мають чітко визначених ієрархічних відносин з основним прийнятим ПЗ;

— якщо до основного ПЗ є одночасно кілька видів посилань "див. також";

— у разі зміни термінології, наприклад, коли прийнятий заголовок від певного часу не вживають як застарілий, а обирають сучасніший.

В авторитетних записях використовують також довідки: про установу, відповідальну за складання запису (поле 801: **Джерело складання запису**), про дати складання або редагування АЗ і особистий код каталогізатора (поле 907: **"Систематизатор, дата"**), призначені лише для каталогізатора. Інші поля визначено як факультативні для заповнення.

Посилання "див." — це посилання від неприйнятих (відхилених) термінів і формулювань до прийнятих у конкретній предметизаційній системі. Посилання "див." несуть основне термінологічне навантаження, оскільки спрямовують пошук від можливих, але відхилених формулювань предметних заголовків до єдиного прийнятого формулювання терміна, що відповідає запиту. Укладачі "Словника ПЗ" намагалися максимально врахувати можливі форми терміна, під яким користувач міг би шукати потрібну

тему; неприйнятні транскрипції конкретного терміна, синоніми, скорочені форми або аббревіатури, інверсовані форми тощо. Надалі всі неприйнятні форми терміна відображають в АФ ПЗ і за допомогою посилання "див." спрямовують абонента до потрібної теми в прийнятому формулюванні.

Важливою складовою авторитетного запису є зв'язувальні посилання "див. також", що зазначають тематичні зв'язки між окремими ПР, прийнятими в конкретній предметизаційній системі. За допомогою них користувач отримує можливість розширити пошук через інші рубрики, з

якими зв'язана предметна. Посилання "див. також" відображають ієрархічні, асоціативні, поліієрархічні й хронологічні зв'язки між прийнятими заголовками і дають змогу користувачеві отримати вичерпну інформацію щодо наявності предметних рубрик, тематично близьких до потрібної йому ПР, та їхніх зв'язків між собою.

Така структура АЗ дозволяє подати практично вичерпну інформацію щодо кожної предметної рубрики і надає широкий діапазон можливостей для предметного пошуку в ЕК (рис. 2).

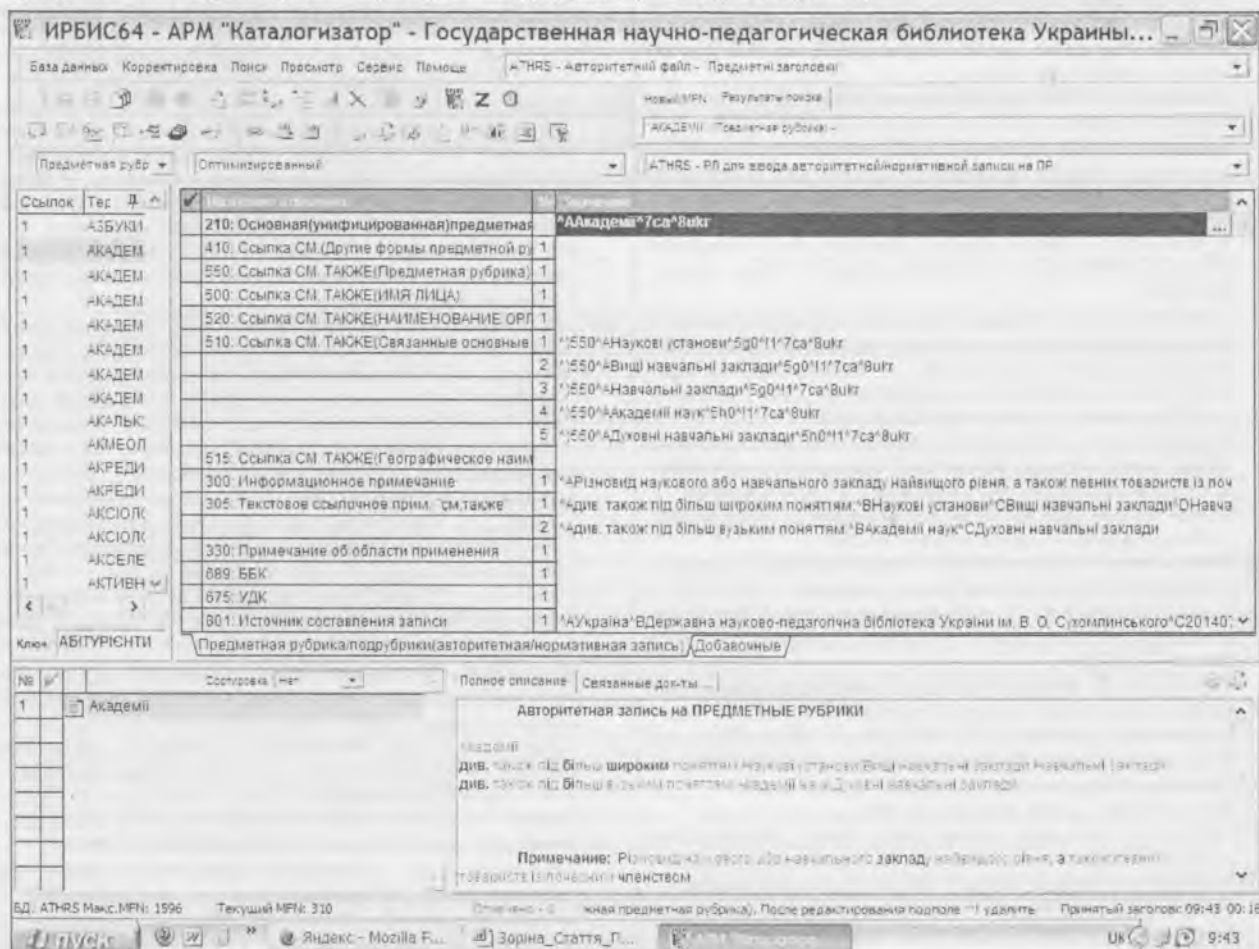

Рис. 2. Авторитетний запис

Для запобігання невинуватому збільшенню обсягу БД, для підвищення рівня уніфікації й зменшення інформаційного шуму ухвалено методичне рішення щодо створення в БД АФ "ПЗ" переважно однорівневих записів без використання тематичних, географічних, хронологічних і формальних підзаголовків. Підполя "Тематичний підзаголовок", "Географічний підзаголовок", "Хронологічний підзаголовок" і "Формальний підзаголовок" каталогізатори заповнюють безпосередньо під час опрацювання документів з використанням відповідних словників у процесі формування ПР після введення предметного заголовка через AUTHORITY-файл.

Фахівці відділу наукового опрацювання документів і організації каталогів ДНІБУ 2014 р. розпочали роботу із формування БД АФ "Предметні заголовки" з використанням "Словника предметних заголовків". Створення кожного авторитетного запису — доволі трудомісткий процес, який потребує не лише високого рівня уваги та зосередженості, а й наукового підходу. Сьогодні БД АФ "Предметні заголовки" налічує 1596 авторитетних записів, з яких станом на 1 вересня 2015 р. оформлено 789 повноцінних авто-

ритетних записів з відповідними посиланнями й довідковою інформацією, а 807 заголовків, які автоматично сформувалися в результаті посилань від прийнятих ПЗ, потребують доопрацювання й створення самостійних записів.

Висновки. Ефективність використання інформаційних ресурсів книгозбірень і якість бібліотечного обслуговування як на локальному рівні, так і в умовах міжбібліотечної взаємодії значною мірою залежать від лінгвістичних засобів тематичного пошуку в електронних каталогах. Застосування такого способу уніфікації, як АФ "Предметні заголовки" створить умови для забезпечення максимальної точності в процесі предметизації документів, розкриття їхнього змісту, а також розширить можливості для досягнення якнайефективнішого тематичного пошуку в електронних каталогах (базах даних) як у межах однієї книгозбірни, так і в умовах міжбібліотечної взаємодії.

У перспективі, після завершення формування БД АФ "Предметні заголовки", предметизація документів в електронному каталозі ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснюватиметься винятково з використанням авторитетного файлу.

Список використаної літератури

1. *Агаркова И. А.* Лингвистическое обеспечение процессов каталогизации научной библиотеки / И. А. Агаркова, Г. С. Щербина // Б-ки вузов Урала. — 2011. — № 10. — С. 89—110. — Режим доступа: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/20077/1/bvu10-2011-16.pdf>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
2. *Алешин Л. И.* Поиск документов: анализ и новые возможности / Алешин Л. И. — Режим доступа: <http://aleshin.narod.ru/pd-av.htm>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 20.07.2015.
3. *Антоненко І. П.* Авторитетний контроль найменувань установ та організацій в інформаційних системах бібліографічного та археографічного типу : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Ірина Петрівна Антоненко ; НАН України, ЦНБ ім. В. І. Вернадського. — Київ, 1994. — 23 с.
4. *Антоненко І. П.* Поняття забезпечення авторитетного контролю / Ірина Антоненко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. — 2013. — Вип. 37. — С. 7—18.
5. *Бардієр К. В.* Засоби підтримки лінгвістичного забезпечення електронних каталогів бібліотек / К. В. Бардієр // Реєстрація, зберігання і обробка даних. — 2002. — Т. 4. — № 2. — С. 104—113. — Режим доступу: <http://kiev.convdocs.org/docs/305/index-518546.html>. — Назва з екрана. — Дата доступу 01.04.2015.
6. *Бондаренко И. А.* Интеграция предметного и классификационного принципов поиска в электронном каталоге библиотеки / Бондаренко Ирина Анатольевна. — Режим доступа: http://lib.nure.ua/library/docs/dokl_semin/Bondarenko_CNB_HNU.doc. — Загл. с экрана. — Дата доступа 20.07.2015.
7. *Бондаренко И. А.* Тематический поиск в электронном каталоге Центральной научной библиотеки Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина / И. А. Бондаренко. — Режим доступа: <http://uchebilka.ru/matematika/11393/index.html>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
8. *Вилегжаніна Т. І.* Лінгвістичне забезпечення для створення уніфікованого пошукового образу та пошукового запиту документа / Вилегжаніна Т. І. — Режим доступу: <http://library.kr.ua/conference/vylegzhanina.html>. — Назва з екрана. — Дата доступу 01.04.2015.
9. *Гаркавец В. Ю.* Авторитетный/нормативный файл предметных рубрик как основное средство тематического поиска в электронном каталоге ХГНБ им. В. Г. Короленко / Гаркавец Виктория Юрьевна. — Режим доступа: http://booksearch.kture.kharkov.ua/library/docs/dokl_semin/Garkavezh_HDNB_im_Korol.doc. — Загл. с экрана. — Дата доступа 1.04.2015.
10. *Зоріна Н. Є.* База даних Авторитетного файлу "Предметні заголовки" електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / Наталія Зоріна // Вісник Книжкової палати. — 2014. — № 1. — С. 18—22.
11. *Лавренова О. А.* Тематический поиск в электронных каталогах и электронных библиотеках / Лавренова О. А. — Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2004/254.pdf>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
12. *Лобановська І. Г.* Лінгвістичне забезпечення електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: комплексний підхід / І. Г. Лобановська // Програмне забезпечення у сфері освіти і науки : матеріали конф., 12—13 трав. 2010 р. / М-во освіти і науки України, НАПН України. Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.]. — Київ : [б. в.], 2010. — С. 63—65.
13. *Логинов Б. Р.* Библиотечные стандарты и стандартизация в области информационно-поисковых систем: состояние дел и направления дальнейших исследований / Б. Р. Логинов, І. Б. Цветкова. — Режим доступа: <http://www.artinfo.ru/eva/EVA2000M/eva-papers/200010/Loginov-R.html>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
14. *Масхулія Т. Л.* Организация авторитетного/нормативного контроля в электронных каталогах с использованием авторитетных/нормативных файлов национальных библиографирующих учреждений / Масхулія Т. Л., Селиванова Ю. Г. — Режим доступа: www.ruslibnet.ru/publ/190499/96.html. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.15.
15. *Муктепавел А. В.* Авторитетные файлы предметных рубрик в условиях автоматизированной каталогизации: проблемы создания и ведения : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Айва Вольдемаровна Муктепавел ; СПбГУКИ. — Санкт-Петербург, 1999. — Режим доступа: <http://www.disscat.com/content/avtoritetnye-faily-predmetnykh-rubrik-v-usloviyakh-avtomatizirovannoi-katalogizatsii-problem#ixzz2TLGXfy3B>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
16. *Подозовка Н. В.* Авторитетный/нормативный файл предметных рубрик как основное средство тематического поиска в электронном каталоге ХГНБ им. В. Г. Короленко / Н. В. Подозовка, В. Ю. Гарькавец // Актуальні питання каталогізації в умовах впровадження нових інформаційних технологій : матеріали наук.-практ. семінарів / Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка". — Харків, 2011. — С. 36—42. — Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/94.pdf>. — Назва з екрана. — Дата доступу 01.04.15.
17. *Подозовка Н. В.* Значення лінгвістичного забезпечення автоматизованих інформаційно-бібліотечних систем та проблеми уніфікації ІПМ для розвитку корпоративної каталогізації / Н. В. Подозовка // Актуальні питання каталогізації в умовах впровадження нових інформаційних технологій : матеріали наук.-практ. семінарів / Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка". — Харків, 2011. — С. 42—49. — Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/94.pdf>. — Назва з екрана. — Дата доступу 01.04.2015.
18. *Предметизация документов с питань освіти, педагогіки, психології : практ. посіб. / уклад. : І. Г. Лобановська, Н. Є. Зоріна ; наук. ред. І. Г. Лобановська // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського. Вип. 4. Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. — С. 401—538.*
19. *Скарук Г. А.* Комплексное использование лингвистических средств тематического поиска в электронном каталоге / Галина Анатольевна Скарук // Библиотековедение. — 2010. — № 2. — С. 34—40. — Режим доступа: http://www.rsl.ru/datadocs/bibliotekovedenie_02_2010.pdf#page=35. — Загл. с экрана. — Дата доступа 20.07.2015.
20. *Скарук Г. А.* Тематический поиск в электронном каталоге: проблемы лингвистического обеспечения / Г. А. Скарук // Библиотековедение. — 2001. — № 3. — С. 48—57.
21. *Скарук Г. А.* Языки тематического поиска в электронном каталоге и индивидуальное поисковое взаимодействие / Г. А. Скарук // Библиосфера. — 2005. — № 2. — С. 45—49. — Режим доступа: <http://www.spsl.nsc.ru/win/Bibliosfera/skaruk.pdf>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
22. *Стрішенець Н. В.* Поняття предметних рубрик в американському бібліотекознавстві / Н. Стрішенець // Бібліотечна планета. — 2010. — № 2 (48). — С. 12—16.
23. *Сукиасян Э. Р.* "Предметный вход" в электронный каталог. Как повысить эффективность поисковых процедур / Э. Р. Сукиасян. — Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2003/trud/tom2/111/Doc8.HTML>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 01.04.2015.
24. *Чернозатонская Е. В.* Предметный поиск и поиск по дескрипторам в электронных каталогах и библиографических базах данных / Чернозатонская Е. В. — Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea97/doc/sem11/s11doc13.html>. — Загл. с экрана. — Дата доступа 20.07.2015.

В статье освещены вопросы применения унификации в процессе предметизации документов и особенности формирования отраслевой базы данных авторитетного файла "Предметные заголовки" по вопросам образования, педагогики и психологии электронного каталога ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского.

The article deals with the problems of using unification in the process of document featuring and the peculiarities of arrangement of the branch database of "Subject Titles" authority file in education, pedagogics and psychology of the e-catalogue of V. O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine.

Надійшла до редакції 26 серпня 2015 року